

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИЈАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ

Број поштанског чековног рачуна 53.191
Администрација: Куќа Михајлова 46/1

Уредници:
АЛОЈЗИЈА ШТЕБИ
ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 15 марта 1930.
БРОЈ 5 и 6 — ГОДИНА XI

Власник: А. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕЈИЋЕР

Изашио 1 и 15 у месецу. — Годиница преглађа 48 дана. За иностранство 60 дана. Примерак 2 динара

Т. Г. МАСАРИК

ПРАКТИЧНИ ХУМАНИТЕТ (Идеали хуманитета)

Пре свега ништа ново, већ само старо признато правило, које је основ и новог морала: „Љуби ближњег свога као себе самог!“

Ко је ближњи? Говоримо о идеалу хуманитета: примама идеал. Он има за нас двојак смисла. Прво: идеал човечности, бити човеком. Друго: азбир према човечанству у најширим границама.

Али хуманитет, као љубав према човечанству у најширим границама, лако постаје апстрактна, љубав у машти, не у истини. Љубав мора бити сконцентрисана. Вољети све подељачко није могуће. Ми бирамо и морамо бирати предмете своје љубави. Морамо имати одређених људи.

И зато је ближњи, ако љубав према њему треба да буде практична, ефикасна, онај који нам је најближи. А најближи свакоме је мајка, отац, брат, сестра, жена, деца. Ми још немамо идеје о томе, шта се може учинити у томе кругу, за који мислимо да га волимо. Али молим, пратите себе и друге, и посматрајте наш однос према најближњим особама, па ћете се често препознати, како их мало познајемо и како их у истини мало волимо. Бар се не може рећи, да волимо оно, што тако мало познајемо. Најближи од ближњих била би нам свима деца. Давно је већ речено: „Поштуј оца свога и мајку своју!“ Ја мислим, да би овоме требало да додамо: И поштуј људско свога детета! Мисли на будуће генерације! Наша љубав нека, дакле, буде узајамна, али нека се не зауставља на узајамности.

Мужу је ближњи жена, жени муж. Овај најинтимнији однос мора прати љубав најефикасније чинити светим. Жена је потпуно равна мушкарцу. Само се физичка разлика може признати: жена је слабија.

Радити, то значи одржати зло и то последило. Свуда, увек и нарочито зло у његовом зачетку. То не значи бити радикалним, већ истрајним. Немати страха, рекао бих. Из страха људи врше насиље, из страха лажу. Тиранин и лажљивац се

боје, а роб је и онај који врши насиље. Сенека је рекао: „Contemptor suamet vitae dominus alienae.“ („Ко се не боји живота, тај је господар туђег живота.“) Али, разуме се не смејемо злоупотребавати своје моћи — зато што свет хоће да буде обманут, ми га не смејемо обманјавати.

Љубав није романтична, романтична је егоизам. Али смо сувише романтични, а романтичност је егоизам. Ми се радо, мазимо са децом и одраслима, али немамо идеје о оној свесној љубави, о којој је говорио Нерула.

Тава свесна љубав мора рећи нешто, што ће у први мах можда препознати: Воли себе! Али то није ништа чудно. Христос је такође казао: Љуби ближњег свога као себе самога. Али људи не умеју себе да воле. Лукавство и срачуваност још нису љубав према себи. Воли себе и старај се о себи. Не труди се да чиниш стално добротности: врши само своју дужност.

Моралност је заснована на осећању. Али свако осећање није право ни добро, а моралност и ако је заснована на осећању, не проити се разуму. Просвећујемо се: баш зато што је осећање слепо, морамо му светлети разумом. Пружајмо себи практично образовање, али такође и опште и филозофско. Данас је нарочито потребно и историјско и политичко образовање. Моралност данас у великој мери значи политичку моралност. Немојмо правити разлике између политичке и моралности.

Човек је по природи слаб, али није у основи рђав. Зато само у узајамној сарадњи свих можемо напредовати.

Правна љубав почива у нади. У нади на вечни живот. Таква љубав је тек љубав, зато што љубав вечноме не може бити индиферентно. Вечност — вечност не настаје тек после смрти, вечност је већ сад у овоме, у сваком тренутку. И зато ништа не треба одлагати за некаку удаљену вечност.

Упирући поглед у вечност, не презири материју, тело, зато што је дух виши. Није мате-

рија, није тело без вредности. Нису материја и тело извором зла, већ дух! Нечистота не постоји у материји, у телу, већ потице из духа.

Не лењуйте, али се не узбуђујте, јер си вечан. Опењујте све правилно: што не урадили ти, довршиће други. Молеран човек нема одмора, нема мира. Што не урадиш данас, урадиће сутра, што не урадиш ти, урадиће други, а ако нешто уопште не урадиш, па и ако то нико не уради, онда реши себи, да се такође и Бог стара о ономе што је створио.

Нада у вечни живот је дакле основ наше животне вере. Кажемо веру, јер су живот и рад на вери засновани. Скепса, сумња, за рад су неспособне. Али, наша вера не може више бити слепа, већ разложна: можемо имати само веру, која је прошла кроз огањ критике, дакле, убеђење.

С чешико, Висепаја Лукић

Сенатор Ф. Ф. Плавинић — Праг

Председник Т. Г. Масарик

Ослободилац чехословачке жене

У 7 марта је Чехословачка прославила један веома пражник, као што скоро није ни сличног: теи ослободилац и вођа Т. Г. Масарик, први председник републике у њому здрављу и у изненађујућој свежини напунио је 80 година, богатих радом и патњама. Из свих крајева државе, из малих колџа и из огромних фабрика, чуле су се затресе жене, које су изражавале жељу из окупираних народа, да он још дugo година буде врховни чувар нашег јавног живота, дуга наше управе и срећне еволуције чехословачког народа.

Мислим, драге сестре Југословенке, да није потребно да Вам дуго говоримо Масарику. Цела Југославија га воли, не само као представника напунио је која је Ваљем народу најближа, јкико у добрим тако и теишким моментима, већ као пријатеља чија је верност био доказана још много пре европског рата у доба огромних патња Срба и Хрвата који су живели у Аустро-Угарској монархији.

Масарик је морални и практични иницијатор револуције против Аустро-Угарске. Његова дипломатска борба против све монархије, која је презирала све Словене у њеним границама, отпочела је управо пријатком одбране Срба и Хрвата од прогонства аустро-угарске дипломатије.

Масарик, који има јединствени смисао за правду и истину, све више је

схватио какво је стање у Аустро-Угарској. Његова одржаност против таквог режима све је више расла. Имао је прилике да упозна тај режим у својој некој неправди за време великих процеса, као што је затречавање процес, бечки процес (Фрид-Јунго), београдски процес (Васићев). Опште је познато, да би се оправдали постојећи алексије Боине и Херцеговине, они су се послужили фалсификованим документима да открије за велеизазву 53 Срба и Хрвата. Масарик, као и увек, лично се обавестио о целој ствари и у Загребу и у Београду, где је присуствовао процесу, који је отворен 5 октобра 1909 год. на основу потказивања провокатора Насћина.

Масарик је затражио у парламенту два дана допније да му даду доказе да заиста постоји један југословенски револуционарни покрет, који се може назвати велеизазву. Недељу дана допније дао је једну критику о начину на који се волио процес, доказао је за су документа, које је Насћин дао, само претпоставке, доказао је да постоји директна веза између новинарске акције и Фрид-Јунго, издебу Министарства спољних послова и процеса, и закључио је из тога да оно није само ствар угарског, односно хрватског суда, већ целокупног система аустријске управе.

Више није престао да се интересује за ову ствар; веран својем смислу за непоколебљиву правду, исте године је отпутовао за Београд, Далмацију, Босну, Херцеговину и Црну Гору. Затим, једно за другим учинио је своје политичке отворење. Прво је у поштом само наплатено, а затим је у октобру доказао да је Насћин био плаћеник Николија. Смртна казна није емела бити извршена и напослетку осуђеници су били пуштени у слободу, јер је затречавање процес био поиништен.

Друга борба Масаријекова за Југославију била је исте године: Српско-хрватски карлици одлучена је такво била за велеизазву; то је био Фрид-Јунго процес. Доказало се да је Фрид-Јунгове документе, који су имали да служе као доказ оне велеизазве, агент ВАСИЋ фалсификовао у аустро-угарском посланству у Београду и да је посланик Форчаг за то знао.

После овога, Масарик се отет лично уверио у Београду о целој ствари, и 8 новембра у догађају у Београду јавно је оптужио, пред целим светом, министра спољних послова Ерентаља да је он поручио та документа и да се њима послужило. Резултати су нам познати: Васић је био осуђен, Ерентаљ је морао признати да је аустро-угарско посланство у Београду било обавештено преко Ваина. Масарик је на некомоку публикацију једну брошуру, која је измела тај случај: „Einiges Material zur Charakteristik unserer Diplomatie“.

Зашто сам се тако дуго задржао на овим фактима? Зато што су карактеристичне за Масаријева, за не-

гову невероватно проинљивости, за његову тежњу да све узипа потпуно прецизно, за његову огромност гласа са којом преузима свако своје дело, и за његову струготу, логичку са којом он продире у ствар. Али, изнад свега уздиже се његова морална јачина, која му не дозвољава да ћути када се чини једна неправда.

Он се увек борио за истину. За истину у свакој прилици. За правду према ба и мајци. Он је тако доводио сваке дане да се стајало на страну слабих, да пише «Социјална Питања» да стане на страну жена и, стога га зовемо ослободитељом чехословачке жене.

Како би могла у једном часу напистати шта је он за Чехословачку напуштајући своју земљу? Чехословачки женски савез је изао приликом 80 годишњице његовог рођења књигу: Масарик и жена (340 страна), што је прва свека овога дела. Колко би желела, драге југословенске сестре, да Ви читате овог рад, који нам је дао много радости и успеха. Ту говоримо о женама, које су унапредиле у праву Масарика, нарочито о његовој мајци и његовој жени — износио Масарикове речи, као професора и као председника, о женском питању, докazi како је он покушао да реши горућа питања у животу жене, како је практично оцењивао и најситији рад жене, како је поредио професионалне са оне, ту се налазе још много доказа разних мушкарца и жена како је Масарак на њих утицао у погледу жене и напоследку једна анкета: «Највиши утицак који сам имао о Масарику».

Да ли је могуће да вам пишем о свему томе?

Сам Масарик је неколико настана: 1) Сам Масарик је поново чинио његове матере на његово разумевање. Али, изнад свега он није унио његове жене. Сам је писао о њој у писму једној нашој сарадници [ош пре 20 година]: «Када је његова жена била још млада: «Треба да признамо за себе оно што је Стјуарт»¹ признао. «Она је већ себи створила мишљење о женама: моја жена је имала на мене разумевање, на консолидацију мојих уверења и на мој карактер одлучујући и најбољи утицај».

У истом писму он говори о феминистичком покрету: «Пре него што сам формално писао о таквом феминизму, ја сам уопште говорио сам о томе у литерарним чланцима, нарочито о Золи, о Фаусту [ол Гетеа] у којима сам анализирао типове жене. Ја сам по милом покрет на све начине, али само са извесном резервом, јер нисам хтео да се некаком претераношћу покварим цела ствар».

Господин Масарикова, г-ђа Олга Ревиљово-Масарик (Revillod—Masaryk) писала ми је: «Масарик је један од оних ретких људи, који признају да сам пред за полупуни ствари које он врши потпуно заслуга припада његовој жени. Он је то толико пута изговорио, јасно и једноставно, својим сарадницима, да је доказало своје гледиште, да је жене потпуно равна мушкарцу и да чак има мономена кад му је она неопходно потребна за његов рад...»

Гледиште Масариково о породичном животу и о традиционалној дужности жене и мужа у породици је јасно и једноставно изложено у књизи. Тако и пр. пре свега: «Напој породици недостаје отац (не мајка). Човек се одушеви породичним животом, али у највећем броју случајева он побегне из породице.» Или ово: «Циљ породице није да жена постаје куварница или служавка.» Или: «Говорити о равноправности жене и мужа је добити и породици и јавни живот.» Или ово: «Ја мислим да једна обична радница, која сама гаји неколико деце, мора више мислити пошто мора мислити мушкарца, који њу утру одлази у канцеларију. Његов

задатак у погледу интелектуалног није толико тежак. Када се 10—12 година човек спрема, ни маје ни ципице тојо заслужује што уме да чини, и т. д.»

Сви ти закључци су навели Масарика да изговори још пре рата (1900 г.) ову девицу: «Жена мора постати равноправна са мушкарцем у погледу културном, правном и политичком.» Он је то ставио у програм своје политичке партије.

Жето: житога он се старао да и практично изводи своју девицу: у својем приватном животу као муж и као отац; као професор универзитета у својој практичној философији; као новинар у својем изврсно дневном листу: «Час» и у својој ревији «Напој доброт»; као политичар у бечкој парламенту.

Он који су га окружавали, млади и стари, следибеници и другови са универзитета, долазили су до свазнања о другомачем односу између мушкарца и жена, односу једнакости у погледу сентименталног интелектуалног, моралног и политичког. Како је често говорио: «У њему и у његовој партији (прогресивној) ни смо имали од самота чијега циља савремених покрета најверније савезнике. Није то случајно да су кандидације за ченку скупштину биле поштруе иристарцима његове политичке партије ма да на још да се организирало (као у случају кад кандидаткиња нисмо припадате његовој партији».

Тако је професор Масарик припремао са нама нашу равноправност. Верујем да Вам је познат огроман напор, који је Масарик чинио за време рата за моју отаџбину, као и са све његове који је чинио пре рата. Када је избио 1918 године, пред крај светског рата, на крају свога перенирања за слободу народа и да већ демократије у целом свету, трасирао са оне стране океана у Вашингтону, скипу прве конституције слободне Чехословачке државе, написао једнакој ревији: «Жене ће бити политичком (републиканском) долази на прво место, социјалном и културном».

Као председник републике ишао није заборавајући ово да обећање. У нашем Уставу од 29 фебруара 1920 године ова фраза је формулисана тако: «Привлачење секса нису дозволени».

Тако, заслугом Масариковом — може се рећи највише — чехословачке жене су равноправне са мушкарцима, оне могу заједно студирати, заједно гласати, заједно бити бирани, бити привилежени и све јавне функције под истим условима. У њима се налазило и многобројни функционери, нарочито они на великим постојанима, нису могли и нису хтели схватити промену мишљења, толико различитог од старе Аустрије. Ми жене мерале смо то спроводити у практичном животу корак по корак. Али, ниси «први председник је био својим»² и поредом свомим. И када је и на Министарски савет одбио да жени правичку дозволи приступу у државну службу, председник је био готов да узме једну жену у свој лични биро, да би доказао да има поверења у жене, а уједно као знак протеста према назиданштву бирократе својим. Шта одлучио свомим са једном или две жене осуђувао реакцију, или је пак изражавао своје задовољство у погледу положаја жена. Тако је практично своје осамдесетогодишње у манифесту упућеном члановима парламента и влади рекао: «Вилим говорим у томе, што је жене, са универзитетом, поредом свомим кетста у највишим постојанима.»

Шта ми, чехословачке жене, највише ценимо код првог председника републике? Што са истом оном озбиљношћу, којом испуште сваки проблем који га интересује, он испуште и женско питање. Шта одлучио свомим са једном или две жене осуђувао реакцију, или је пак изражавао своје задовољство у погледу положаја жена. Тако је практично своје осамдесетогодишње у манифесту упућеном члановима парламента и влади рекао: «Вилим говорим у томе, што је жене, са универзитетом, поредом свомим кетста у највишим постојанима.»

Шта ми, чехословачке жене, највише ценимо код првог председника републике? Што са истом оном озбиљношћу, којом испуште сваки проблем који га интересује, он испуште и женско питање. Шта одлучио свомим са једном или две жене осуђувао реакцију, или је пак изражавао своје задовољство у погледу положаја жена. Тако је практично своје осамдесетогодишње у манифесту упућеном члановима парламента и влади рекао: «Вилим говорим у томе, што је жене, са универзитетом, поредом свомим кетста у највишим постојанима.»

само могуће заједничким напором ода бола.

Својим мушкарца и жена кораци се тргнути да уздигну жену, да о слободу и жену и мушкарца. По Масарику: «Не постоји феминистичко питање, већ то је једно социјално питање». Зато је у Чехословачкој за време његове мудре и његове женске

ско питање теоријски и политички решено у пракси, видимо стајало једно дуго време ову девицу:

Чехословачке жене се сећају и сећаће се свакога дана са жељом за његово добро здравље, свог приграђанима ослободене домовине, који је такође и њихов ослободилац!

Поводом ревизије чинивничког закона

Чим је одређена комисија за израду новог чинивничког закона. Алијанса женских покрета са Народним женским савезом је покушала да утиче да се у њему не укључује и један женски члан, који би при изрази закона утицао да се унесу све оне одредбе, које су биле предлоге многобројних петиција разних зангтересованих женских организација. Овај наш захтев није могао бити остварен. Стога су Алијанса женских покрета и Народни женски савез изабрали Милену Фабову за членку Женског клуба у Београду сва женска београдска друштва и жене чинивнице на један састанак ради договора на који начин да се утиче да нови чинивнички закон не садржи одредбе, које би имале непоредне последице за жене.

Својим председница Милену Фабову, председница Савеза, и издвојила је циљ тога скупа; а затим је г-ђа Милена Антановић поднела реферат о досадашњем чинивничком закону, изложивши његове недостатке и ту добу страну, да је кроз цео закон био спроведен принцип равноправности чинивница уба пола. Она је изјавила да је она задовољна у пракси овог принципа није био спроведен, а чак је био и погажен доцијим уредбама и законима. Уредбом о долатцима на скупшћу одузета је половина долатка једном од супружника, ако су обоје активни државни службеници што је у пракси готово увек постојало укључивши чинивничко породицу; законом о судијама овај принцип равноправности је потпуно уништен, пошто је жени забрањено да постане судија; доношењем многих посебних закона као закона о средњим школама, о основним школама и т. д. тежило се да се женама обрачунава повољношћу, у ствари што је са великом муком и борбом било спречено. Запиривајући свој реферат г-ца Антановић је напоменула, да морамо благовремено гледати да спречимо сваку тенденцију која би ишла на то да унесе какве негативне одредбе за жене и привилежије и да се комплицира и поредом свомим скрене пажња на потребу упомена извесних одреба у погледу регулација положаја жена чинивница.

Затим је г-ца Анола Штеби, председница Женског покрета, прочитала једно писмо из Љубљана у коме се скрене пажња да се не дозволи никакво ограничење у привилежијама у датих жена чинивница, пошто су се осетиле код извесних организација неке тенденције у томе смислу.

После ових излагања развила се жива дискусија, јавиле су се многе говорнице, које су у многобројним примерима изнеле тежиње које на жене наплаве жене у државној служби, велике предрасуде према жени у њиховом положају, на чак и неки озбиљнији покушаји да се законом спречи слободан приступ жена у све професије. Константовао је са довољством да код данашњих законодаваца не постоје никакве сличне тенденције и напоследку донета је изјелогласно овај закључак: «Комисија за израду закона и Господињу Председницу Владе, да ову представку и усмено образложе чланови делегације који је буду предавали и да она садржи ове четири тачке:

1) Да нови чинивнички закон сачува потпуно принцип равноправност чинивница у свакој области живота.

2) Да се жени чинивничко повећа законски одмор приликом порођаја на два месеца, и то месец дана пре и месец дана после порођаја. Ово одсуство не сме се сматрати као нека

привилегија, већ да се жени омогућава ово одсуство стога, што у томе моменту она врши једну другу функцију од привилегијалне важности за друштво и државу.

3) Да се чинивницами II категорије добијајући привилегијалности сразмерно припадљности чинивника I категорије;

4) Да се укине чл. 11. Уредбе о долатцима на скупшћу о обзиром да често уредбом поглавља штече чинивнице, пошто се не даје уштеда учињена за државну касу неосмерено мања од штеће направљене чинивничким породицама, и на последку што је тај члан основан на савршено неоправданом аргументима.

Г-ђа Анка Гођевац

Експерт при делегацији наше државе на конференцији у Хагу.

На интервјуу Народном женском савезу, Алијанса женских покрета и Удружења универзитетских образованих жена г. Др. Зола Кузманду, председнику нашег Беољског одбора, најменована је за експерт при нашој делегацији на Конференцији за кодификацију међународног права г-ђу Анку Гођевац. Ово поверење у стручну спрему наших жена, што смо гратимо како јесте лед утех наших феминисткиња, верујемо да ће бити велик пример и осталим државницама.

Наши чинивници је већ познато да је Женски Покрет неуморно радио у заједници са свима женским организацијама, које имају за циљ да улажу напоре како би се жени у нашој држави поверавали сви они послови за које оне имају и спрему и способност попут оних у државним и приватним предузећима и у сарадњу у разне комисије, које регулишу питања од паричног интереса за жену, јену или породицу. Стога је и пред одлашање наше делегације за Хаг поднела представку у којој је Господињу Министру скренула пажњу на језу референцу Друштва Народа, да све националне делегације у своје саставу за Хагу конференцију наменују и жене, пошто ће се на тој конференцији решавати питање о држављанству у датих жена.

Ово питање које је у нашој земљи повољно решено, још остаје велика претреба за жене многих народа, које се налазе у држављанима друге државе, што се може у менторним браковима доводи до огромних гезова у породичном животу. Сматрајући да је једно могуће ово питање дефинитивно и срећно решити једним међународним споразумом, жене свих држава нарочито пажњу обрнувши раду одлучиле су да при питању конференције, која ће ово питање решајати, и да се је била веома жива анкета, и стого је свих држава у своје саставу имају и жене. Ми смо срећне, а ово је уједно и први случај, да је при једној нашој делегацији на интернационалној конференцији, најменована једна стручна жена, коју смо рекле, и које смо задовољство имамо из два разлога: прво, што је поверена жени важна мисија, а друго што најменоване жене за експерта господињу министар је показао велико интересовање баш за питање држављанства у датих жена, које већ дужи низ година сачињава предмет важних дискусија на многобројним феминистичким скупшћима.

Све наше феминисткиње са великим интересовањем прате рад Хашке конференције и ушће нашег експерта, г-ђе Гођевац у раду наше делегације. Са великим задовољством

* Епидемијски мишљења, писане књиге «Родно право» У предговору своје књиге «О слободи» гласно пријате да је жена испустила нарав, и да је једина делом оне испусти те књиге, што год је у њој забележено.

сада срећни да се смеју скупили рачи
неке и слушати њене студије.

До године 1919 је била Саројни Нанду наклонења Енглеској, али после узасног масакара у Амритгару у пролеће године 1919, придружила се Гандију, јер није могла поднети страши одомола Енглеске и индискског захтев за самоопредељење. Постао је пристајка познати „non-cooperation“. Као Таторе и други и она је вратила Енглеској сва одица и титуле, које је имала примала. Године 1925 ју је изабрао индискски национални конгрес — највиша политичка институција уједињене Индије — за председника са Гандијем, а за потпредседника са Гандијем. Она је била изабрана за председника индискског националног конгреса, постигавши највишу част, којом располаже национална Индија.

Пре двадесет година напустила је отуђење од својих родних, где је пошла меке и слатке јерске несе и пошла је путем по тврдом друму да дели патње, заповаштања и понижења индискског народа, да се бори с њиме за највише, за шта се мора борити један народ... за слободу.

Десет година рада Интернационалне Федерације универзитетских образованих жена

Иака су се године 1919, непосредно после страшног рата, у опустошеној и усерењеној Европи естале две сјајне интелектуалне, ошувешене и полетне радње, две високе хумане и ширококрдне жене, представнице двеју великих нација, иначе прине пријатељице: Америчанка Вирџинија Хилдесман, докторка факултета на универзитету Колумбији у Њујорку, и Енглескиња Каролина Спердун, професор на Лондонском универзитету, под непосредним утицајима онога што се догађало, закључујући су да им је сада први и најважнији посао да раде на томе: да се, уместо мржње и непријатељства, макар пролазног, издвоје из оца и непријатељства. Оне су нашле инспирацију за свој рад у једној искрено пријатној истини: да зам сваки, било који нација припадали, треба да поставне бољи грађани свста. Да бисмо постигли тај идеал човечанства, треба да се приближимо, уједињимо једне и друге.

Са оваквим племенитим жељама се приступило остварењу Интернационалне Федерације универзитетских образованих жена. На првој конференцији, 1920 год. проф. Спердун је изнела идеологију и задатке И. Ф. У. О. Ж.

Федерације јесте рад на развијању међународног пријатељства. Дни Хилдесман нам у једном свом врло лепом и духовитом говору објашњава како она замисла: то међународно пријатељство. „Никако не говорити о миру и пријатељству. Мир је каже дни Хилдесман, најугавнија и најважнија ствар која постоји. Да не постоји нико ниједну групу људи која је покушавала да распрва о миру, а да се то није завршило тучом. Уверена сам да ће међународно пријатељство, сваким мир са нама, доћи као нека врста узредног производа, не нешто на чему смо директно радили, већ нешто што ћемо постићи контактом, познатством, узajамним разумевањем. Треба омогућити што већи број личних познатства између интелектуалаца разних народности; дати им прилика да заједнички раде, да се упознају и спријатеље.

Други захтев И. Ф. У. О. Ж. је интернационализација: да се издвојимо из националне историје своје универзитета; да се универзитети ставимо на међународној сцени, да се студенти шетљају света моћи на доњу да студирају, али наставе своје студије; да се не дешава оно што се дешава данас:

О лекаркама

У Лондону постоји такозвани „Royal free hospitals“, који прима само жене као студенткиње. Позната лондонска лекарка Jane Walker је говорница на отварању зимског семестра у особитој колеџу, која треба да издвоји лекарка. Она је казала од прилике следеће: Све лекарке, које до сада врше праксу имају врло много праштања, а услов је да имају болов спрему него мушке колеџе. Поред најбоље стручне спреме треба да располаже лекарка и знањем из политичког живота, дајући највиша часа часа. Лекарка предстоји прилично савестан живот, јер ће бити веома често међу 20—30 лекара једне женски колеџ, и свака њена најмања прогреса се од стране мушких колеџа превеличавала и брзо проноси. Боље је, ако се спремају лекарке на одвојеним школама, јер само на таквим школама могу да добију највиша часа часа и ваљко је, да студенткиња зна да су јој отворена сва места ако располаже довољним знањем. Свака лекарка треба најпре да је човек, а после тек жена.

да један универзитет не признаје рад и диплому другог универзитета.

Најзад последњи, али не најмањи рад И. Ф. У. О. Ж. јесте рад на развијању и обогаћењу васпитања.

За десет година свога постојања И. Ф. У. О. Ж. се снажно афирмовала. Данас је то једно велико и врло активно удружење, којим припада тридесет међународних удружења.

Федерација је увек остала верна својим високо постављеним интелектуалним и социјалним, социјалним и најширем смислу — идеалима, али се њен рад за ових десет година развијао, и мишиковно. Морамо запамтити да И. Ф. У. О. Ж. ма да у универзитетској области радило време је и једно чисто удружење, и многа чисто феминистичка питања засецају у живот и интересе чланова И. Ф. У. О. Ж. Тако да, ма да у И. Ф. У. О. Ж. није основана као пропагандистичка феминистичка организација, ипак многих феминистичких питања мора да се додирне. Патња жене у државној служби и по професијама, питање националности улате жене — тиче се И. Ф. У. О. Ж. исто тако коледио и других женских организација. Уа то тридесет пет разних земаља имају своје локалне исто тако ваљке проблеме.

Свако од ових питања који су тридесет пет Савезних држава почели конференцију у Женеву, одржану јуна 1929, видимо да је рад у националним удружењима био врло разноврсан, активан, и интензиван. Пада нарочито у очи да ма да скоро сва удружења имају за претседнику и чланове управе крајње запослене професионалне, али су овима које желимо да издвојимо, Значи да се ради са одушевљењем и поштом.

Очевидно је из ових извештаја да национална удружења имају да испуне двојку функцију: интернационалну и националну. Али пратећи извештаје из године у годину, са највећим задовољством уједињемо да се национални интереси све више стављају са интернационалним.

На интернационалном пољу свакако је најважнији рад на интелектуалној сарадњи. И. Ф. У. О. Ж. да би потекла на самосталан научни рад факултетских образованих жена, основала је један фонд за давање стипендија и постоје су овица које желимо да се дају научним радом, али да продуже студије у каквој страног земаља. Како видимо из извештаја, скоро сва удружења платила су св јудео томе интернационалном фонду.

Поред тога заједничког фонда, неке од већих и богатјих земаља су у ставу да оснују још и посебне фондове за давање стипендија странкицама факултетских образованих. Америка је тако издвојила стипендије. Осим тога, ради се на прикупљању једног фонда од милион долара. Друге, мање богате земље, као Белија, Канада, Француска, Италија, Шпанија дају по једну стипендију. Британско удружење даје две стипендије за научни рад и две мање за ферилне Европе.

Поготову у свима већим центрима Европе, Америке и Аустралије подинити су клубови у којима ће све чланице федерације увек њива свет који не им бити драго да упознају и где ће добити по мињималној жени сто паницон. У местима где нема клубова удружења иду да дају припомагају, док се не добије саступу, наравно јој улазак у архиве, библиотеке и т. д. У Кробић Уоу, централни И. Ф. У. О. Ж., ваљанито лепој згради, у једном од најважнијих крајева Лондона, уређено је за факултетских образованих жене да могу ту имати бесплатне курсеве из енглеског језика, док се не добије саступу, у ораторије и музеје. Оне факултетских образованих жене које се баве научним радом у Лондону, могу ту добити сто паницон.

Као једна од првих жена оснивача федерације била је развиена универзитетских и средњошколских професорки. Мислимо да су до сада училнице, раднице, пошто другим то немогуће извести због језика.

Национални рад појединих удружења је и то тако миноструктур и обилан. У свима удружењима је нарочито ваљка обрањена васпитању о културног рада. Скоро сва удружења су приредила своје читаве часе, а неке и своје издаваштва, из области науке, литературе, уметности.

Жеља да се прати развој савремене науке, уметности и литературе је код свих чланица И. Ф. У. О. Ж. врло велика. Нека удружења имају нарочито изражен план координирајући рад у Америци на пример, пољеве по групама, чланице заједнички студирају децу психологију, уметности, литературу, међународне односе. У другим земаљама приређују се дебате о актуелним питањима. У којима учествују све чланице.

Исто тако велика ваљка је обрањена да средњошколски чланице. Многа удружења одржала су велики број конференција по овом питању и донеле дефинитиван план за реформу средњошколског васпитања.

У исто време у свима земаљама се ради на библиографичној жеља са универзитета. Посво врло замашан, нарочито у великим земаљама, али до сада је већ велики део тога посла завршен.

Социјални рад националних удружења је исто тако врло интензиван. Највећи део рада је сконцентрисан за пружање моралне или материјалне помоћи студенткињама. У многим земаљама као Америци, Канади и т. д., основана су И. Ф. У. О. Ж. нарочито феминистичка одељења, која се нејаме сретљива за школовање девој стипендије, или што нам се чини нарочито zgodno, дају им се зајмови, с тим да код добити службу после завршене школе, враће тај новац. У другим земаљама где се није имало новчаних средстава да се оснују овакве одељења, студенткињама се нејаме удружења самопомоћу, ради се на отварању студентских дома, или се даје дејакска помоћ у виду паклета или зајмова.

И. Ф. У. О. Ж. ништа не жели да добије какво политичко обележје. Ипак постоји жеља да се код универзитетских образованих жена потврдимо интересовање за јавне послове. Федерација је с тога послала свима удружењима питање шта се урадио на постигнути интересовања за народну и општину политику. Одговори су разноврсни. Док неке државе, као Порвешка, Америка и Ен-

глеска одговарају да није било никакве потребе за будућим интересовањем ове врсте, пошто су све њихове чланице организоване по политичким клубовима и узимају активно учешће у политици, доде у другим земаљама дискутеје се још увек о женском праву гласа.

Један тежак актуелан проблем у Европи који на нашу срећу код нас није тако недооджан, јесте незадовољство интелектуалних радница. У неким земаљама, као Енглеској и Америци, је то годину прошлу. У. У. О. Ж. у овим земаљама основало је нарочите бироје за тражење и спа интелектуалкама; дошло се у везу са министарствима, школама, болницама и банкама од којих се добијају непосредна обавештења о управљеним местима. У Немачкој је У. У. О. Ж. поднело Вилну архајовој је примљено да се већа пакља обрати академским квалификацијама при државној служби. У другим, опет, државама У. У. О. Ж. приређивала су састипке са матуранткињама и њиховим родитељима дајући им свасте о избору пољива.

Да споменемо на крају још и друге врсте активности удружења, друштвену у ужем смислу речи. Сва се ради на оснивању клубова, припаднички састипки, пријамња, заједнички излети. Многа удружења су приређивала примања студенткињама на којима су их чланице упознавале са институцијим нашим радницама, научним и јавним радницама.

Ово је само један кратак резиме рада савезних друштава, али држим да се из тога јасно види, и ми желимо још једанпут то на крају на истакнуто, да је рад И. Ф. У. О. Ж. за ових десет година врло активан и врло успео, и да ми са пуном жељом и активностом удружења, држим, које не нами, да ми се сумирају испуњење племенитог циља Федерације универзитетских образованих жена: постићи међународно пријатељство путем интелектуалног оближења.

Београд, Миљана Илић.

Белешке

Прва жена у Југославији — члан школског одбора — Женски Покрет у Сарајево јавља нам: Пре кратког времена организован је при сарајевској општини месни школски одбор, у који су као први женски члан ишла г-ђа *Лана Круљ*, управница основне школе, позната феминистичка и прва жена у овим раднама. Искрено се радујемо овоме успеху сарајевских феминисткиња и убујени смо да ће г-ђа Круљ бити овоме одбору од велике користи.

Шта су старе девојке учиниле за човечанство. Г. К. В. Кеел на Лондону у једном ошувешеном извештају пораст старих девојка у свима земаљама од средине прошлог века и тврди да се већина најоброзванијих жена не удаје. Дале он вели да је повећавање броја старих девојка добар знак за човечанство, јер упоређује с њима ратне хуманост у свету. Стара девојка има велику стуб највећих хуманих предмета, који су настали и развијали се за последњих седамдесет година, а није томе узвидале и зашто. Стара девојка није извидела тесне породичне везе, она је била слободна од дужности према кући и могла је себе и своје време да посвети ошувешеној, која можда није имала никакво, као се за њих старао или се за њих борили. Старе девојке су стварно узгиле човека изнад уских граница породице.

Жена лекар на веома одговорном месту — За саитетски свет општине Лондон наменована је г-ђа *Др Ламберт*. Ваљност њеног знања, Федерација је с тога послала свима удружењима питање шта се урадио на постигнути интересовања за народну и општину политику. Одговори су разноврсни. Док неке државе, као Порвешка, Америка и Ен-